

Інавацыйны праект
Укараненне мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання
полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у сучаснай
адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і
каштоўнасцях беларускага народа

Тэрмін рэалізацыі: 2021 – 2024

Кіраўнік установы адукацыі:
Мармыш Сяргей Генадзьевіч.
231626, Гродзенская вобласць,
Мастоўскі раён, аграгарадок
Гудзевічы, вуліца Цэнтральная,
дом 1
Тэлефон: 8(01515) 39-3-03
Факс: 8(01515) 39-3-03
E-mail: gudev.ms@tut.by

Кансультанты:
Осіпаў Аляксей Іванавіч, прафесар кафедры
філасофіі ўстановы адукацыі “Інстытут
падрыхтоўкі навуковых кадраў НАН
Беларусі”, доктар філасофскіх навук прафесар
_____ А.І.Осіпаў

Фінькевіч Людміла Уладзіміраўна, дацэнт
кафедры псіхалогіі ўстановы адукацыі
“Беларускі дзяржаўны педагагічны
ўніверсітэт імя Максіма Танка”, кандыдат
псіхалагічных навук, дацэнт
_____ Л.У.Фінькевіч

Лазука Барыс Андрэевіч, загадчык аддзела
старажытнабеларускай культуры Інстытута
мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору
НАН Беларусі, кандыдат мастацтвазнаўства,
дацэнт
_____ Б.А.Лазука

Бройка Аляксандр Васільевіч, дырэктар
грамадскага аб’яднання “Цэнтр праваслаўнай
асветы прападобнай Еўфрасінні Полацкай”
Тэлефон: 8(029)2535616
E-mail: EvfP-1957@yandex.ru
_____ А.В.Бройка

Інфармацыйная характарыстыка праекта

1. Назва праекта: “Укараненне мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа”.

2. Навуковае суправаджэнне праекта:

Осіпаў Аляксей Іванавіч, прафесар кафедры філасофіі ўстановы адукацыі “Інстытут падрыхтоўкі навуковых кадраў НАН Беларусі”, доктар філасофскіх навук, прафесар;

Фінькевіч Людміла Уладзіміраўна, дацэнт кафедры псіхалогіі ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”, кандыдат псіхалагічных навук, дацэнт;

Лазука Барыс Андрэевіч, загадчык аддзела старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт;

Бройка Аляксандр Васільевіч, дырэктар грамадскага аб’яднання “Цэнтр праваслаўнай асветы прападобнай Еўфрасінні Полацкай”.

3. Пералік устаноў адукацыі, на базе якіх плануецца ажыццяўленне інавацыйнай дзейнасці:

1. ДУА “Сярэдняя школа № 3 г.Белаазёрска” Брэсцкай вобласці
2. ДУА “Гімназія № 2 г.Пінска” Брэсцкай вобласці
3. ДУА “Сярэдняя школа № 10 г.Віцебска”
4. ДУА “Сенненская школа-інтэрнат для дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў” Віцебскай вобласці
5. ДУА “Гімназія № 1 г.Оршы” Віцебскай вобласці
6. ДУА “Сярэдняя школа № 18 г.Барані” Віцебскай вобласці
7. ДУА “Ляшніцкі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці
8. ДУА “Вілейская гімназія № 2” Мінскай вобласці
9. ДУА “Гародзькаўскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Валожынскага раёна Мінскай вобласці
10. ДУА “Гімназія № 1 г.Жодзіна” Мінскай вобласці
11. ДУА “Вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа в.Старое Сяло” Мінскага раёна Мінскай вобласці
12. ДУА “Сярэдняя школа № 6 г.Слуцка” Мінскай вобласці
13. ДУА “Азёрская сярэдняя школа” Уздзенскага раёна Мінскай вобласці
14. ДУА “Гімназія № 58 г.Гомеля імя Ф.П.Гааза”

15. ДУА “Сярэдняя школа № 41 г.Гомеля”
16. ДУА “Сярэдняя школа № 9 г.Светлагорска” Гомельскай вобласці
17. ДУА “Ельская раённая гімназія” Гомельскай вобласці
18. ДУА “Сярэдняя школа № 54 г.Гомеля”
19. ДУА “Сярэдняя школа № 8 г.Гомеля”
20. ДУА “Гімназія г.Хойнікі” Гомельскай вобласці
21. ДУА “Яслі-сад № 32 г.Гомеля”
22. УА “Гомельскі дзяржаўны педагагічны каледж імя Л.С.Выгоцкага”
23. ДУА “Вучэбна-педагагічны комплекс Бакштаўскі дзіцячы сад – сярэдняя школа” Іўеўскага раёна Гродзенскай вобласці
24. ДУА “Турэцкі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці
25. ДУА “Вучэбна-педагагічны комплекс Дабравольскі дзіцячы сад – сярэдняя школа” Свіслацкага раёна Гродзенскай вобласці
26. Установа адукацыі “Жыровіцкі дзяржаўны аграрна-тэхнічны каледж” Слонімскага раёна Гродзенскай вобласці
27. ДУА “Жыровіцкая сярэдняя школа Слонімскага раёна” Гродзенскай вобласці
28. ДУА “Панямунскі дзіцячы дом г.Гродна”
29. ДУА “Гезгалаўская сярэдняя школа” Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці
30. ДУА “Пескаўскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці
31. ДУА “Сярэдняя школа № 1 г.Навагрудка” Гродзенскай вобласці
32. ДУА “Субачскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа» Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці
33. Ваўкавыскі каледж установы адукацыі “Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы” Гродзенскай вобласці
34. ДУА “Мінойтаўская сярэдняя школа” Лідскага раёна Гродзенскай вобласці
35. ДУА “Мажэйкаўскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Лідскага раёна Гродзенскай вобласці
36. ДУА “Яслі-сад № 3 г.Масты” Гродзенскай вобласці
37. ДУА “Елкоўская сярэдняя школа” Зельвенскага раёна Гродзенскай вобласці
38. ДУА “Райцэўскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці

39. ДУА “Падароскі вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – сярэдняя школа” Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці
40. ДУА “Сярэдняя школа № 7 г.Слоніма” Гродзенскай вобласці
41. ДУА “Міжэвіцкая сярэдняя школа Слонімскага раёна” Гродзенскай вобласці
42. ДУА «Сенькаўшчынская сярэдняя школа Слонімскага раёна” Гродзенскай вобласці
43. ДУА “Дубненская сярэдняя школа” Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці

4. Распрацоўшчыкі праекта:

Мармыш Сяргей Генадзьевіч, дырэктар дзяржаўнай ўстановы адукацыі “Гудзевіцкая сярэдняя школа”, 8(01515)39303, gudev.ms@tut.by.

Батвіноўская Марына Паўлаўна, намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце дзяржаўнай ўстановы адукацыі “Гудзевіцкая сярэдняя школа”, 8(01515)39301, gudev.ms@tut.by.

5. Адрас, тэлефон установы адукацыі, якая распрацоўвае праект: 231626, Гродзенская вобласць, Мастоўскі раён, аграгарадок Гудзевічы, вуліца Цэнтральная, дом 1, 8(01515) 39-3-03.

6. Часовыя рамкі рэалізацыі праекта: 2021 – 2024.

Назва інавацыйнага праекта:

“Укараненне мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа”.

Дадзеныя аб распрацоўшчыках і кансультантах:

Мармыш Сяргей Генадзьевіч, дырэктар дзяржаўнай ўстановы адукацыі “Гудзевіцкая сярэдняя школа”.

Батвіноўская Марына Паўлаўна, намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце дзяржаўнай ўстановы адукацыі “Гудзевіцкая сярэдняя школа”.

Осіпаў Аляксей Іванавіч, прафесар кафедры філасофіі ўстановы адукацыі “Інстытут падрыхтоўкі навуковых кадраў НАН Беларусі”, доктар філасофскіх навук прафесар.

Фінькевіч Людміла Уладзіміраўна, дацэнт кафедры псіхалогіі ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”, кандыдат псіхалагічных навук, дацэнт.

Лазука Барыс Андрэевіч, загадчык аддзела старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

Бройка Аляксандр Васільевіч, дырэктар грамадскага аб’яднання “Цэнтр праваслаўнай асветы прападобнай Еўфрасінні Полацкай”.

Назва ўстановы адукацыі, якая прадстаўляе інавацыйны праект:

Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Гудзевіцкая сярэдняя школа” Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці.

Тэрміны правядзення інавацыйнай дзейнасці: 2021 – 2024.

Абгрунтаванне мэтазгоднасці (актуальнасці) тэмы інавацыі

Стратэгія развіцця адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь сярод прыярытэтаў дзяржаўнай палітыкі ў галіне выхавання вызначыла распрацоўку і рэалізацыю мадэляў паспяховай пазітыўнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў, патрыятычнае выхаванне і духоўна-маральнае станаўленне асобы вучняў, фарміраванне грамадзянскай ідэнтычнасці моладзі на аснове традыцыйных каштоўнасцяў і далучэння да культурнай спадчыны беларускага народа.

“Для таго, каб адчуваць сябе ўпэўнена ў сучаснасці і будаваць будучыню, неабходна абапірацца на культурны падмурак, збудаваны ў мінулым. Патрэбна высокая культура пераемнасці пакаленняў,

напоўненая глыбокай традыцыяй фарміравання і функцыянавання ўласнай ідэнтычнасці” [А.Р.Лукашэнка].

Міграцыя (перасяленне) насельніцтва адбываецца ва ўсім свеце і ў нашай краіне. Становіцца змешаным нацыянальным склад шматлікіх народаў. З’яўляюцца змешаныя сем’і, у якіх бацькі розных нацыянальнасцяў, рас, вераванняў. Сацыяльная стабільнасць ва ўмовах шматнацыянальнай дзяржавы залежыць ад узроўню полікультурнага выхавання людзей, здольных з павагай успрымаць прадстаўнікоў іншай культуры і будаваць з імі адносіны на аснове талерантнасці.

Палікультурнае выхаванне ва ўстановах адукацыі – параўнальна новы напрамак педагагічнай дзейнасці. Перад сучаснай адукацыяй стаіць задача стварэння такіх педагагічных умоў, пры якіх будуць улічвацца асаблівыя патрэбы вучняў рознай этнічнай і культурнай прыналежнасці. Згодна з Г.М.Каджаспіравай, полікультурнае выхаванне вызначаецца як улік культурных і выхаваўчых інтарэсаў розных этнічных і нацыянальных меншасцяў [22].

Філасофска-педагагічны аналіз працэсу выхавання дазваляе вылучыць тры тыпы выхавання, адрозныя характарам узаемасувязі суб’ектаў гэтага працэсу. Гэта:

- сямейнае выхаванне;
- сацыяльнае выхаванне, якое ажыццяўляецца як у розных вучэбна-выхаваўчых установах, так і ў соцыуме;
- духоўна-маральнае выхаванне.

Адзінства і ўзаемасувязь гэтых трох граняў развіцця чалавека дазваляюць асабе, якая расце:

- мець фізічную і псіхалагічную прастору для станаўлення сваіх асобасных якасцяў (сямейнае выхаванне);
- здабываць сэнс у зразуменні навакольнага свету і самога сябе (духоўна-маральнае выхаванне);
- а таксама асвойваць навыкі ўзаемадзеяння з сабе падобнымі ў раўнапраўным і іерархічным узаемаадносінах.

Тры названыя тыпы выхавання знаходзяцца ў цеснай узаемасувязі, узаемазалежнасці і дапаўняюць адзін аднаго. Пры гэтым, ключавым, інтэгрыруючым аспектам выступае духоўна-маральнае выхаванне, якое пранізвае, нападняючы маральным сэнсам як сямейнае, так і грамадскае выхаванне. Парушэнне цэласнасці адзінага выхаваўчага працэсу прыводзіць да скажэнняў у развіцці асобы, фарміраванню адкланяючых формаў паводзін.

У нашым праекце зроблена спроба ўкаранення мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў на ранніх этапах антагенезу, у аснове якой ляжыць неаспрэчная,

агульнапрызнаная ў навуцы і правераная ў педагагічнай практыцы роля духоўна-маральнага выхавання асобы, заснаванага на нацыянальных традыцыях і праваслаўных каштоўнасцях беларускага народа. Гэта ў поўнай меры адпавядае нарматыўна-прававым палажэнням Кодэкса аб адукацыі Рэспублікі Беларусь, вучэбным праграмам дашкольнай і школьнай адукацыі Рэспублікі Беларусь, іншым прававым дзяржаўным актам [21; 33]. Асэнсаванне значэння праваслаўя для гісторыі адукацыі, а таксама тэндэнцый адраджэння праваслаўных традыцый выхавання ў сучасным грамадстве зрабілі магчымым вывад аб наяўнасці і прыкметах сістэмы духоўна-маральнага выхавання ва ўстановах адукацыі. Гэта, у сваю чаргу, зрабіла магчымым разгляд праблемы аптымізацыі працэсаў этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у кантэксце магчымасцяў духоўна-маральнага выхавання.

Этнічная сацыялізацыя асобы разумеецца як працэс станаўлення этнічнай ідэнтычнасці, фарміравання сістэмы каштоўнасцей арыентацый, сэнсаўтваральных матываў паводзін асобы. Неабходнай псіхалага-педагагічнай умовай дасягнення названых вынікаў этнічнай сацыялізацыі з'яўляецца абгрунтаванне, пабудова і рэалізацыя псіхалага-педагагічнай мадэлі этнічнай сацыялізацыі выхаванцаў і вучняў.

На аснове аналітычнай інфармацыі па рэалізацыі папярэдніх інавацыйных праектаў можна выявіць наступныя супярэчнасці:

– паміж працэсамі этнакультурнага педагагічнага ўзаемадзеяння суб'ектаў адукацыі, які пашыраецца, і адсутнасцю тэхналагічнага забеспячэння гэтага працэсу ва ўстанове адукацыі;

– паміж патрэбамі ў педагагічных кадрах з высокай этнакультурнай кампетэнтнасцю, здольных эфектыўна ажыццяўляць педагагічны працэс у полікультурнай прасторы ўстановы адукацыі і нізкім узроўнем гатоўнасці педагогаў да работы па этнічнай сацыялізацыі вучняў.

Установа адукацыі мае шырокія магчымасці для далучэння вучняў да культурных і нацыянальна-значных каштоўнасцяў беларускага народа.

Зыходзячы з вышэйсказанага, праблема інавацыйнага праекта складаецца ў вызначэнні сутнасці і спецыфікі этнічнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў, выяўленні арганізацыйна-педагагічных умоў і сродкаў, якія забяспечваюць яе эфектыўнасць.

Недастатковая распрацаванасць праблемы і яе актуальнасць вызначылі выбар тэмы інавацыйнага праекта: “Укараненне мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці

асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа”

Навізна працы складаецца ў аналізе і абагульненні назапашанага вопыту ў патрыятычным выхаванні папярэдніх пакаленняў; распрацоўцы адукацыйных сітуацый, педагагічных метадаў, формаў сацыяльнага партнёрства і ўплыву па адраджэнні і выкарыстанні нацыянальных традыцый у мэтах паспяховай этнічнай сацыялізацыі і фарміраванні полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў.

Прапануецца адпаведная мадэль, якая напярэды адукацыйнае асяроддзе ўстанавы адукацыі этнакультурным зместам з улікам псіхалагічных заканамернасцяў этнічнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці асобы. Ядром мадэлі выступае супрацоўніцтва ўсіх інстытутаў і агентаў сацыялізацыі асобы ў вучэбнай і пазанавучальнай дзейнасці, ва ўрочнай і пазаўрочнай формах арганізацыі адукацыйнага працэсу. Абавязковай умовай укаранення мадэлі бачыцца развіццё ўнутранай матывацыі, ініцыятыўнасці, прасацыяльнай актыўнасці ўсіх суб’ектаў адукацыйнага працэсу. Падкрэсліваецца неабходнасць ахопу ўсіх відаў адукацыйнай дзейнасці ў мэтах паспяховай этнічнай сацыялізацыі і фарміраванні полікультурнай кампетэнтнасці вучняў.

Укараненне мадэлі грунтуецца на дзейнасным падыходзе, культурна-гістарычнай канцэпцыі развіцця (Л.С.Выгоцкі, А.Н.Ляонцьеў, Л.І.Бажовіч, Д.Б.Эльконін, Д.І.Фельдштэйн). У якасці прадуктыўных тэхналогій этнічнай сацыялізацыі і полікультурнага выхавання вучняў вылучаюцца навучанне ў супрацоўніцтве, метады “Адукацыйная сітуацыя”, “Адукацыйная падзея”, метады праектаў, тэхналогія “мазаічны клас” і інш.

Прапануюцца крытэрыі ацэнкі выніковасці псіхалага-педагагічнай мадэлі этнічнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў, алгарытм і тэхналагічнае апісанне яе рэалізацыі ў дарожнай карце, адукацыйных сітуацыях. Дарожная карта ўяўляе сабой цэласнае бачанне працэсу ў прасторы і часе, з прывязкай да пэўных тэхналогій і канчатковым прадуктам сумеснай і індывідуальнай дзейнасці.

Мэта і задачы інавацыйнага праекта

Мэта праекта: абгрунтаванне, пабудова і рэалізацыя псіхалага-педагагічнай мадэлі этнічнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа, фарміраванне асобы, здольнай да эфектыўнай жыццядзейнасці ў шматнацыянальным і полікультурным асяроддзі, якая

валодае пачуццём патрыятызму і павагі да іншых культур, уменнямі жыць у міры і згодзе з людзьмі розных нацыянальнасцяў, вераванняў.

Задачы праекта:

стварэнне сістэмы работы ўстановы адукацыі, заснаванай на ўкараненні эфектыўных формаў і педагагічных тэхналогій, якія забяспечваюць паспяховую этнічную сацыялізацыю і полікультурную кампетэнтнасць вучняў;

распрацоўка і ўкараненне інавацыйных тэхналагічных прыёмаў, падыходаў, метадаў і формаў этнакультурнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў;

пошук новых напрамкаў, педагагічных ідэй, тэхналагічных рашэнняў фарміравання пазітыўнай этнічнай ідэнтычнасці асобы і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў;

развіццё паводніцкіх навыкаў, мадэляў канструктыўных зносін з прадстаўнікамі іншых культур і этнасаў;

стымуляванне педагагічнай ініцыятывы, павышэнне прафесійнага майстэрства педагогаў;

фарміраванне псіхалагічнай кампетэнтнасці ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу (вучняў, педагогаў, бацькоў).

Апісанне навуковых тэорый і распрацовак, на аснове якіх створаны інавацыйны праект

Тэарэтычную аснову інавацыйнага праекта склалі фундаментальныя працы ў вобласці:

– псіхалогіі развіцця (Л.С.Выгоцкі, А.Н.Ляонцьеў, Л.І.Бажовіч, Д.Б.Эльконін, В.С.Мухіна, Д.І.Фельдштэйн);

– тэорыі культуры (Ф.Боас, Э.В.Ільянкоў, М.С.Каган, М.К.Мамардашвілі, Ю.М.Лотман, Ю.С.Сцяпанаў і інш.);

– этнічнай культуры і камунікацыі (Г.М.Волкаў, С.І.Гесэн, А.Б.Панькін, Л.П.Саўруцкая, І.В.Суханаў, І.А.Шораў, Л.У.Фінькевіч);

– міжкультурнай камунікацыі (М.Агар, М.Бенет, А.А.Вярбіцкі, Л.Самавар, Н.Д.Гальскова, Я.І.Пасаў, С.Г.Цер-Мінасава, І.І.Халеева, Р.Д.Льюіс і інш.);

– культуралагічных канцэпцый адукацыі (У.С.Біблер, Я.В.Бандарэўская, С.Ю.Курганаў, Н.Б.Крылова і інш.).

У даследаваннях расійскіх і беларускіх вучоных апошняга часу вядзецца ўдакладненне мэтаў, задач, прынцыпаў, зместу, распрацоўка тэхналогій полікультурнага выхавання.

А.Н.Джурынскі разглядае полікультурнае выхаванне як альтэрнатыву інтэрнацыянальнаму сацыялістычнаму выхаванню, фарміраванне асобы па-за нацыянальнай культуры пры ўмове адзінства

і ідэалагічнай інтэграцыі грамадства. Пры гэтым полікультурнае выхаванне робіць акцэнт на ўзаемасувязі культур, адна з якіх дамінуе [14].

Шэраг аўтараў звязваюць гатоўнасць успрымаць іншую культуру, іншы лад жыцця з праявамі талерантнасці, бо толькі ўзаемная цягпімасць людзей розных нацыянальнасцяў можа супрацьстаяць нянавісці [2; 3; 7; 15; 19; 32; 36].

Гіпотэза інавацыйнага праекта грунтуецца на здагадцы, што працэс этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці вучняў будзе паспяховым, калі:

– забяспечваецца адзінства і развіваючы характар прадметна-прасторавы адукацыйнага асяроддзя вучняў, аптымальныя ўмовы фарміравання і ўзбагачэння іх сацыяльных уяўленняў;

– у сістэме прафесійна-педагагічнай дзейнасці настаўніка агульнай сярэдняй адукацыі будзе забяспечана трансляцыя сукупнасці ведаў і ўяўленняў, адэкватных узроставым асаблівасцям і заканамернасцям агульнапсіхічнага і сацыяльнага развіцця асобы вучняў і адпавядаць зоне іх бліжэйшага развіцця;

– будзе пабудавана і ўкаранёна ў практыку педагагічная мадэль, якая дазваляе сістэмна прадставіць і апісаць працэс этнічнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў;

– будзе створана педагагічная тэхналогія, якая забяспечвае паэтапную рэалізацыю зместу і маніторынг этнічнай сацыялізацыі вучняў.

Метадалагічнымі падставамі праекта выступаюць аксіялагічны, асобасна-арыентаваны і культуралагічны падыходы, згодна з якімі чалавек з'яўляецца вышэйшай каштоўнасцю і яго рэалізацыя, самавыяўленне адбываюцца ў культуры шляхам асваення і прысваення ім сацыякультурных і нацыянальных каштоўнасцяў.

Абгрунтаванне выкарыстання ў адукацыйным працэсе ўстаноў адукацыі вынікаў фундаментальных і прыкладных навуковых даследаванняў, якія пацвердзілі сваю педагагічную эфектыўнасць і сацыяльна-эканамічную мэтазгоднасць

Адной з актуальных праблем сучаснай псіхалага-педагагічнай практыкі і навукі з'яўляецца пошук карэктных формаў і аптымальных умоў фарміравання ўстойлівай пазітыўнай этнічнай ідэнтычнасці і полікультурнай кампетэнтнасці вучняў. Этнічная ідэнтычнасць асобы фарміруецца ў працэсе сацыялізацыі чалавека, гэта значыць у працэсе яго ўваходжання ў культуру сваёй этнічнай групы. Гэта працэс

фарміравання нацыянальнай самасвядомасці асобы, этнічнай ролі ў поліролевай структуры “Я”.

Мы зыходзім з вядомага агульнапрынятага ў псіхалагічнай навуцы сцвярджэння Л.С.Выгоцкага аб тым, што дзіця, нарадзіўшыся, ужо з’яўляецца сацыяльнай істотай. Этнічная сацыялізацыя – гэта эмацыйна-кагнітыўны працэс асваення і прысваення этнічнай культуры чалавекам, у выніку якога ён свядома ідэнтыфікуе сябе з пэўнай этнічнай агульнасцю. Аднымі з найважнейшых фактараў, якія вызначаюць працэс фарміравання этнічнай ідэнтычнасці, з’яўляюцца захаванасць і паўнаважнасць існавання этнічных традыцый у навакольным соцыуме. Сцвярджэнне псіхолагаў (Л.С.Выгоцкага, А.В.Запарожца, В.С.Мухінай, Д.Б.Эльконіна) аб развіцці ў вучняў вобразнага мыслення, уяўленняў аб сваёй культурнай і нацыянальнай прыналежнасці, эмацыйнага ўспрымання і суперажывання, развіцці цікавасці да навакольнага свету, творчага ўяўлення, дазволіла зрабіць вывад аб магчымасці і неабходнасці выхавання нацыянальнага вобразу “Я” як асновы нацыянальнай самасвядомасці асобы.

Разам з тым, А.Н.Джурынскі вылучае педагагічныя прынцыпы, на якіх грунтуецца полікультурнае выхаванне: выхаванне чалавечай годнасці і высокіх якасцяў; выхаванне для суіснавання сацыяльных груп розных рас, рэлігій, этнасаў; выхаванне талерантнасці, гатоўнасці да ўзаемнага супрацоўніцтва. Кампанентамі педагагічнага адукацыі ва ўмовах полікультурнага грамадства, на думку аўтара, павінны стаць веданне асноўных паняццяў полікультурнай адукацыі і выхавання; уменне ўносіць у змест агульнай адукацыі ідэі, якія адлюстроўваюць культурную разнастайнасць свету, краіны, этнічнай групы; уменне арганізаваць педагагічны працэс як дыялог розных культур [14].

Ідэя выхавання асобы на нацыянальных традыцыях упісваецца ў агульную сістэму выхаваўча-адукацыйнай работы з вучнямі, адпавядае задачам вучэбнай праграмы як ва ўстанове дашкольнай адукацыі, так і ў школе. Рэалізацыя адукацыйных задач дзяржаўнай праграмы ў спалучэнні з мадэллю духоўна-маральнага выхавання дашкольнікаў і школьнікаў на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа дазваляе паспяхова фарміраваць у вучняў усе кампаненты каштоўнасца-сэнсавай структуры этнічнай ідэнтычнасці (Л.Н.Гумілёў) і полікультурнай кампетэнтнасці, асабліва фарміраванне любові да роднай зямлі, інтэгральную функцыю роднай мовы, прыняцце нацыянальных каштоўнасцяў, павагу і стварэнне ў сваёй субкультуры традыцый свайго народа, шанаванне знакамітых землякоў і гонар за дасягненні, подзвігі беларусаў. Гэта спрыяе эфектыўнаму і сістэмнаму засваенню вучнямі ведаў пра краіну, родны край, той мясцовасці, дзе

яны жывуць. У гуках і фарбах паўстаюць перад дзіцём першапачатковы свет роднай сям'і, затым роднага дзіцячага сада і школы. Паступова ў яго складаецца вобраз роднага сяла, горада; дзіця апускаецца ў нацыянальны побыт, мелодыю мовы, песень, у дзіцяці закладваюцца асновы для авалодання мовай народа, яго каштоўнасцямі, традыцыямі, укладам жыцця.

Фарміраванне этнічнай ідэнтычнасці і полікультурнай кампетэнтнасці асобы пачынаецца на ранніх этапах антагенезу ў працэсе натуральнай і мэтанакіраванай сацыялізацыі дзіцяці.

Мы зыходзім з прыняцця наступных агульнапрызнаных базавых кампетэнтаў у структуры полікультурнага выхавання вучняў:

– сацыяльна-асобасныя – утвараюцца ў выніку пазнання сацыяльных нормаў і роляў, правоў і абавязкаў дзіцяці ў сям'і, у коле сяброў, ва ўстанове адукацыі, у грамадскіх месцах, авалодання ўяўленнямі і ведамі пра існаванне сацыяльных груп, якія маюць патрэбу ў дапамозе;

– этнакультурныя – грунтуюцца на паданнях і ведах пра родны горад, краіну, славетасці і сімволіку, гісторыю, традыцыі, абрады, святы, мову, фальклор, мастацтва, вялікіх людзей Беларусі, а таксама пра суседнія краіны; на ўменні шанаваць родную мову і беларускую культуру;

– міжкультурныя – фарміруюцца ў працэсе пазнання глабальнага свету як шматкультурнай супольнасці людзей, вывучэння культуры этнасаў, якія пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь; развіцця ўмення здзіўляцца, прызнаваць і прымаць самабытнасць і раўнацэннасць кожнай этнічнай культуры; выхавання памяркоўнага дачынення да прадстаўнікоў розных культур і навыкаў выкарыстання лексічных адзінак некалькіх моў для падтрымання міжкультурнага зносін.

Аснову фарміравання кожнай з вышэй прадстаўленых базавых полікультурных кампетэнтнасцяў складаюць чатыры структурныя кампаненты:

– кагнітыўна-каштоўнасны – уключае тэарэтычныя ўяўленні пра шматкультурнае асяроддзе і разнастайнасць культурных каштоўнасцяў, пра спосабы канструктыўных зносін і ўзаемадзеяння з прадстаўнікамі сацыяльных і этнічных груп; прадугледжвае фарміраванне ўяўленняў пра мову, гісторыю, традыцыі і каштоўнасці культуры не толькі свайго народа, але і народаў іншых краін;

– матывацыйна-патрэбнасны – паказвае на наяўнасць унутранага падахвочвання і цікавасці да засваення полікультурных і сацыяльна-маральных каштоўнасцяў, станоўчай пазіцыі ў дачыненні да людзей,

незалежна ад іх сацыяльнага статусу або прыналежнасці да этнакультурнай групы;

– эмацыйна-адносны – адлюстроўвае ступень значнасці прадмета пазнання, пазітыўнае ўспрыманне і ўяўленне пра сябе і іншых людзях;

– камунікатыўна-паводніцкі – уключае уменне вырашаць міжасобныя праблемы, навыкі міжкультурнай камунікацыі, талерантныя якасці асобы.

Удалая сямейная і педагогічная этнічная сацыялізацыя дзіцяці з’яўляецца ключавым фактарам фарміравання пазітыўнай этнічнай ідэнтычнасці і фарміраванні полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў. Наша задача – забяспечыць адпаведныя ўмовы ў адукацыйнай прасторы вучняў, у сістэме іх сацыяльнага ўзаемадзеяння ў сям’і і групе аднагодкаў.

Апісанне структуры і зместу ўкараняемай інавацыйнай мадэлі

Прапанаваная мадэль (мал.1) складаецца з 3 асноўных блокаў: канцэптуальна-мэтавы блок, змястоўна-дзеясны блок, рэзультатыўна-карэкцыйны блок.

I. Канцэптуальна-мэтавы блок.

Мадэль, якая пакладзена ў аснову інавацыйнага праекта, сфарміравана на аснове некалькіх канцэптуальных падыходаў да вывучэння праблем этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў ў сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа.

Аксіялагічны падыход, які прадугледжвае прыярытэтнае значэнне каштоўнасцяў асобы і калектыву ў працэсе адукацыі і выхавання.

Асобасна-арыентаваны падыход мае на ўвазе індывідуалізацыю і творчую накіраванасць адукацыйнага і выхаваўчага працэсу па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў ў адукацыйным асяроддзі. Асобасна-арыентаваны падыход – гэта метадалагічная арыентацыя ў педагогічнай дзейнасці, якая дазваляе з дапамогай апоры на сістэму ўзаемазвязаных паняццяў, ідэй і спосабаў дзеянняў забяспечыць і падтрымаць працэсы самапазнання і самарэалізацыі асобы дзіцяці, развіццё яго непаўторнай індывідуальнасці. Педагог становіцца не столькі “крыніцай інфармацыі” і “кантралёрам”, колькі дыягностам і памочнікам у сацыялізацыі асобы вучняў.

Дзейсны падыход, асноўным прынцыпам якога з’яўляецца прынцып адзінства свядомасці і дзейнасці, мяркуе ўзаемасувязь і

ўзаемазалежнасць свядомасці і псіхікі і розных формаў прадметнай дзейнасці.

Сістэмны падыход, пры якім адукацыя і выхаванне разглядаюцца як сістэмы, якія валодаюць пэўнымі структурамі, але не зводзяцца да сумы канкрэтных элементаў, у іх уласцівасці кожнага элемента вызначаюцца яго месцам у агульнай структуры. Асноватворнай метадалагічнай ідэяй пры гэтым выступае разуменне сістэмы як: 1) цэласнай адукацыі; 2) сукупнасці элементаў, якія знаходзяцца ў адносінах і сувязях адзін з адным, якія валодаюць структурай; 3) арганізаванага мноства асобных элементаў, аб'яднаных адзін з адным і якія ўтвараюць пэўнага роду цэласнае адзінства.

Асноўныя **прынцыпы дзейнасці** – развіцця, бесперапыннасці, пераемнасці, даступнасці, самаарганізацыі, самакіравання.

II. Змястоўна-дзейнасны блок

Асаблівае значэнне ў этнічнай сацыялізацыі і фарміраванні полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў мае структура і змест адукацыйнага асяроддзя.

Дадзеная мадэль прадугледжвае напаяўненне адукацыйнага асяроддзя ўстанова адукацыі этнакультурным зместам з улікам фактараў этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа.

Асноўнымі накірункамі арганізацыі этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа ў адукацыйным асяроддзі з'яўляюцца:

- арганізацыя праектнай дзейнасці з этнічнай тэматыкай;
- уключэнне вучняў у краязнаўчую работу, накіраваную на спасціжэнне культуры беларускага народа;
- актуалізацыя духоўна-маральных каштоўнасцяў у выхаваўчай і вучэбнай рабоце;
- фарміраванне імкнення да супрацоўніцтва, міжэтнічнага дыялога, праяўлення талерантнасці;
- уключэнне вучняў у актыўную дзейнасць, накіраваную на развіццё грамадзянскай і этнічнай ідэнтычнасці.

Ядром мадэлі выступае супрацоўніцтва суб'ектаў сацыялізацыі, якое разгортваецца ў вучэбнай і пазавучэбнай дзейнасці, ва ўрочнай і пазавучэбнай формах навучання. Змястоўныя лініі вучэбных дысцыплін і прадметных зон раскрываюцца ў адукацыйнай праграме ўстанова адукацыі, канкрэтызуюцца ў вучэбным плане і рэалізуюцца праз нелінейны расклад, што спрыяе варыятыўнасці зместу адукацыі, дыферэнцыяцыі адукацыйных праграм, індывідуалізацыі “адукацыйнай траекторыі” вучняў.

Суб'ектамі адукацыйнага працэсу працягваецца рэалізоўвацца факультатыўны курс “Асновы праваслаўнай культуры”.

Усе традыцыйна выдзяляемыя накірункі пазаўрочнай дзейнасці ва ўстанове адукацыі, акрамя сваёй асноўнай задачы, рашаюць інтэграваную задачу станаўлення этнакультурнай кампетэнтнасці асобы, так як рэалізуюцца праз змест і формы этнакультурнай накіраванасці. Пазаўрочная дзейнасць арганізуецца па пяці накірунках: спартыўна-аздараўленчы, духоўна-маральны, сацыяльны, агульнаінтэлектуальны, агульнакультурны. Экскурсійная і краязнаўчая практыкі паглыбляюць веданне вучняў аб сваёй малой радзіме. Удзел у краязнаўчых паходах і экспедыцыях, дабрачынных акцыях спрыяюць фарміраванню ў вучняў такіх маральных якасцяў, як спагадлівасць, патрыятызм.

Пазавучэбная дзейнасць прадугледжвае арганізацыю аб'яднанняў па інтарэсах, накіраваных на этнічную сацыялізацыю асобы, удзел у тэрытарыяльных святах і г.д.

Варта падкрэсліць, што этнічная сацыялізацыя вучняў павінна ахопліваць ўсе віды адукацыйнай дзейнасці, не абмяжоўвацца рамкамі асобных вучэбных прадметаў і правядзеннем адзінкавых і разрозненых мерапрыемстваў. Рэалізацыя дадзенага праекта прадугледжвае наступнае: уцягванне кожнага вучня ў працэс актыўнай пазнавальнай дзейнасці, выключачы пасіўнае авалоданне ведамі, фарміраванне выразнага ўсведамлення, дзе, якім чынам і для якіх мэт гэтыя веды могуць быць ужытыя; сумесная праца ў супрацоўніцтве пры вырашэнні разнастайных праблем; актыўныя зносіны з аднагодкамі з іншых устаноў адукацыі свайго рэгіёну.

Інфраструктурная платформа мае на ўвазе стварэнне спецыяльных зон (этнагасцёўна, інфармацыйна-рэсурсны цэнтр і г.д.), якія прыводзяць вучняў у этнакультурную рэальнасць і знаёмяць з этнакультурнай разнастайнасцю. Этнагасцёўна як кампанент інфраструктуры ўстановы адукацыі прадугледжвае правядзенне сустрэч, пасяджэнняў, канферэнцый, нарад, музычных і літаратурна-мастацкіх вечароў.

Не менш важны для этнічнай сацыялізацыі вучняў інфармацыйна-рэсурсны цэнтр з раздзелаў этнакультуры, які забяспечвае доступ да інфармацыі, ведаў, ідэяў, культурных каштоўнасцей шляхам выкарыстання рэсурсаў бібліятэчна-інфармацыйнага цэнтра. Стварэнне дадзенага кампанента інфраструктуры ўстановы адукацыі спрыяе ўсвядомленаму далучэнню вучняў да культурных каштоўнасцяў, святыняў, гісторыі народа, развіццю яго творчага патэнцыялу, павышэнню цікавасці да этнічнай культуры, а таксама фарміраванню

навыкаў незалежнага бібліятэчнага карыстальніка, навыкаў пошуку, адбору і крытычнай ацэнкі інфармацыі.

Галоўным элементам выхаваўчай дзейнасці з'яўляецца метадычная падрыхтоўка педагогаў, бо менавіта яны з'яўляюцца тымі індыктарамі, якія перадаюць вучням інфармацыю, мэтай якой стане фарміраванне падрастаючага пакалення як патрыётаў сваёй Айчыны.

Формы, метады і прыёмы работы з педагогамі: абмен вопытам у рамках сумесных семінараў, канферэнцый; удзел педагогічных работнікаў у метадычнай рабоце; пашырэнне сеткі дадатковых адукацыйных паслуг; майстар-класы.

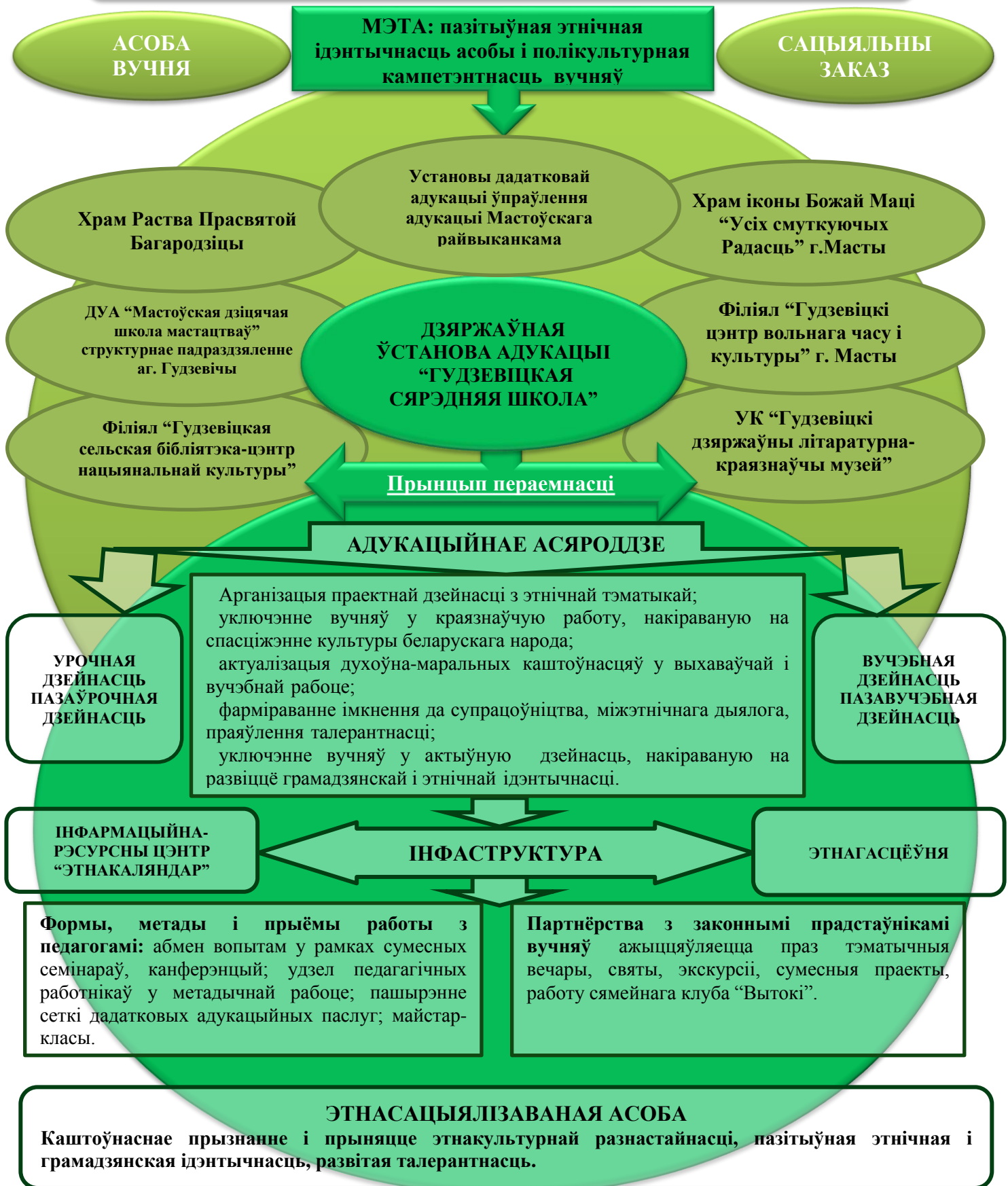
Аўтарытэт бацькоў, устойлівасць іх уяўленняў, каштоўнасцяў аказваюць не менш моцнае ўздзеянне на асобу дзіцяці, чым інфармацыйная Інтэрнэт-прастора або тэлебачанне. Бацькі і дзеці актыўна ўдзельнічаюць у дзейнасці, ацэньваюць эфектыўнасць арганізацыі навучання і выхавання, спрыяюць пазітыўнай карэкцыі зместу мерапрыемстваў і практычнай дзейнасці суб'ектаў сацыяльна-педагагічнага партнёрства. Партнёрства з законнымі прадстаўнікамі вучняў ажыццяўляецца праз тэматычныя вечары, святы, экскурсіі, сумесныя праекты, работу сямейнага клуба “Вытокі”.

Рэалізацыя дадзенай мадэлі ажыццяўляецца сумеснай работай установы адукацыі з прыходам храма Раства Прасвятой Багародзіцы і храмам Іконы Божай Маці “Усіх смуткуючых Радасць”, з ДУА “Мастоўская дзіцячая школа мастацтваў” структурнае падраздзяленне аг.Гудзевічы, філіял “Гудзевіцкі цэнтр вольнага часу і культуры”, УК “Гудзевіцкі дзяржаўны літаратурна-краязнаўчы музей”, філіялам “Гудзевіцкая сельская бібліятэка-цэнтр нацыянальнай культуры”, а таксама з устаноўмі дадатковай адукацыі ўпраўлення адукацыі Мастоўскага райвыканкама.

III. Рэзультатыўна-карэкцыйны блок

Рэгулярнае і пастаяннае адсочванне вынікаў дзейнасці ўсіх удзельнікаў інавацыі, правядзенне маніторынгу (стартавага, прамежкавага, выніковага) па прапанаваных ніжэй крытэрыях дазволіць дасягнуць аптымальных вынікаў, забяспечыць своечасовую карэкцыю дзейнасці. Вымяральнымі крытэрамі ацэнкі эфектыўнасці мадэлі забеспячэння этнічнай сацыялізацыі асобы з'яўляюцца тып этнічнай ідэнтычнасці, узровень талерантнасці і каштоўнасцяў арыентацыі. Асноўная мэта педагагічнага забеспячэння этнічнай сацыялізацыі вучняў – станаўленне этнасацыялізаванай асобы. Такім чынам, этнічная сацыялізацыя вучняў установы адукацыі ахоплівае ўсе віды адукацыйнай дзейнасці і не абмяжоўваецца межамі асобных вучэбных прадметаў і правядзеннем адзінкавых і разрозненых мерапрыемстваў.

Мадэль этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа

Малюнак 1. Мадэль этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў

Чакаемыя вынікі ўкаранення мадэлі

У вучняў развіты асабістыя якасці і ўменні:

– прыняцце і ўсведамленне каштоўнасцяў сваіх нацыянальных традыцый, паважлівае стаўленне да звычаяў іншых народаў;

– на ўзроўні сацыяльнай кампетэнцыі – уменне жыць у міры і згодзе з прадстаўнікамі розных нацыянальнасцяў, вераванняў;

– на ўзроўні асобнай кампетэнцыі – здольнасць усвядоміць сваю этнічную прыналежнасць, пазітыўна ставіцца да маркераў сваёй этнічнай групы (мова, традыцыі, родная зямля, лад жыцця, побыт і інш.);

– на ўзроўні дзейнаснай кампетэнцыі – здольнасць апырэдзваць канфліктныя сітуацыі, канструктыўна пераадольваць супярэчнасці; свядома ставіцца да працэсаў інкультурацыі і да свядомага выбару мадэлі паводзінаў і зносін.

У нашым разуменні, полікультурным кампетэнтнасць – гэта сістэма ўзаемазвязаных і ўзаемаабумоўленых ведаў, уменняў, навыкаў вучняў, іх здольнасцяў, вопыту, асабістых якасцяў, якія складаюць адзінае цэлае і спрыяюць асваенню культур розных народаў. Зыходзячы з дадзенага вызначэння, а таксама з улікам патрабаванняў вучэбнай праграмы Рэспублікі Беларусь, распрацавана структура полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў:

– павінен ведаць:

назву роднага горада, пасёлка, краіны, сталіцы, слаўтасці сталіцы і малой радзімы; афіцыйныя сімвалы Беларусі (сцяг, герб); прыродныя сімвалы Беларусі (хвоя, зубр, бусел, кветка васілька, лён).

– мець уяўленне:

пра беларускія народныя промыслы (ткацтва, ганчарства, саломаліценне); пра прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва (вырабы з лёну, гліны, саломкі); пра стравы беларускай народнай кухні; элементы беларускага нацыянальнага касцюма; пра іншыя краіны і народы, асаблівасці іх культуры; культурную і нацыянальную разнастайнасць краін свету, асаблівасці вонкавага выгляду людзей розных народаў, іх нацыянальнае адзенне, традыцыі, умовы жыцця.

– павінен умець:

распавядаць пра нацыянальныя святы Рэспублікі Беларусь, прымаць актыўны ўдзел у іх падрыхтоўцы і святкаванні (упрыгожваць групу, клас, рыхтаваць падарункі, выконваць песні, вершы, скокі); адрозніваць людзей розных рас.

– павінен валодаць асобнымі якасцямі:

самастойна праяўляць ва ўзаемадзеянні з аднагодкамі і дарослымі маральныя якасці, уласцівыя беларусам (дабрыня, сумленнасць,

шчодрасць, гуманнасць, працавітасць, любоў да роднага краю, да Рэспублікі Беларусь, гасціннасць, спагадлівасць).

Такім чынам, сацыяльныя навыкі ствараюць базу для далейшага этнічнай сацыялізацыі і развіцця полікультурнай кампетэнтнасці вучняў, якая заключаецца:

- ва ўменні прадуктыўна ўзаемадзейнічаць у дзіцячым калектыве, у соцыуме;
- у сфарміраванасці актыўнай грамадзянскай пазіцыі, адказнасці, заснаванай на традыцыйных культурных, духоўных і маральных каштоўнасцях беларускага грамадства;
- у дастатковым узроўні прававой і палітычнай культуры;
- у пашырэнні канструктыўнага ўдзелу ў прыняцці рашэнняў, якія закранаюць правы і інтарэсы, у тым ліку ў розных формах самаарганізацыі, самакіравання, творчай, грамадска значнай дзейнасці;
- у разуменні прынцыпаў калектывізму і сацыяльнай салідарнасці;
- у сфарміраванасці пазітыўнага стаўлення да блізкіх, да аднагодкаў, дарослых, у тым ліку, да людзей з абмежаванымі псіхафізічнымі магчымасцямі.

Крытэрыі і паказчыкі, згодна з якімі вызначаецца эфектыўнасць інавацыйнай дзейнасці

№ п/п	Крытэрыі	Паказчыкі
1.	<p>Ступень распрацаванасці вучэбна-метадычнага і навукова-метадычнага забеспячэння этнічнай сацыялізацыі ва ўстанове адукацыі</p>	<p>1. Наяўнасць вучэбна-метадычных матэрыялаў, распрацаваных у ходзе інавацыйнай дзейнасці:</p> <p>банк актыўных метадаў навучання ў рамках інавацыйнай дзейнасці; сучасныя выхаваўчыя тэхналогіі, накіраваныя на развіццё вучняў.</p> <p>2. Адпаведнасць вучэбна-метадычных матэрыялаў, распрацаваных ва ўмовах інавацыйнай дзейнасці, дзяржаўным адукацыйным стандартам, дзеючым санітарна-гігіенічным нормам і патрабаванням.</p> <p>3. Наяўнасць, распрацаваных у выніку інавацыйнай дзейнасці навукова-метадычных матэрыялаў:</p> <p>метадычныя дапаможнікі, метадычныя рэкамендацыі, практычныя дапаможнікі; метадычныя рэкамендацыі органам кіравання адукацыяй рознага ўзроўню і адукацыйным арганізацыям па ўкараненні</p>

		<p>вынікаў інавацыйнай дзейнасці.</p> <p>4. Наяўнасць дыягнастычнага інструментарыя ацэнкі якасці выхаваўчай работы ва ўмовах інавацыйнай дзейнасці:</p> <p>пакет кантрольна-дыягнастычных методык выхаванасці;</p> <p>пакет кантрольна-дыягнастычных методык для выяўлення задаволенасці суб'ектаў адукацыйнага працэсу якасцю адукацыі ва ўмовах інавацыйнай дзейнасці.</p>
2.	Уплыў змяненняў, атрыманых у выніку інавацыйнай дзейнасці, на якасць адукацыі вучняў	<p>1. Узровень этнічнай сацыялізацыі і полікультурнай кампетэнтнасці.</p> <p>2. Духоўна-маральнае развіццё вучняў.</p> <p>3. Рост матывацыі вучняў да вучэбнай дзейнасці.</p>
3.	Уплыў змяненняў, атрыманых у выніку інавацыйнай дзейнасці, на рост прафесійных кампетэнцый педагогічных і кіруючых работнікаў	<p>1. Ступень уцягнутасці педагогічных і кіруючых кадраў установы адукацыі ў інавацыйную дзейнасць.</p> <p>2. Задаволенасць педагогаў зменамі, якія адбываюцца ў выніку інавацыйнай дзейнасці.</p> <p>3. Павышэнне ўзроўню кваліфікацыі педагогічных і кіруючых работнікаў.</p> <p>4. Павышэнне прафесійнай актыўнасці педагогічнага складу ўстановы адукацыі:</p> <p>удзел у конкурсах прафесійнага майстэрства, удзел у семінарах;</p> <p>удзел у канферэнцыях рознага ўзроўню і інш.</p> <p>5. Колькасць праведзеных мерапрыемстваў на базе ўстановы адукацыі па тэме інавацыйнай дзейнасці.</p>
4.	Інфармацыйнае суправаджэнне інавацыйнай дзейнасці	<p>1. Наяўнасць публікацый па тэме інавацыйнай дзейнасці ў навукова-метадычных часопісах, выданнях.</p> <p>2. Наяўнасць публікацый (рэпартажаў) па тэме інавацыйнай дзейнасці ў СМІ.</p> <p>3. Адлюстраванне вынікаў інавацыйнай дзейнасці на сайце ўстановы адукацыі.</p> <p>4. Наяўнасць аналітычных матэрыялаў па выніках маніторынговых даследаванняў, выяўляць выніковасць інавацыйнай дзейнасці.</p>
5.	Сацыяльная значнасць інавацыйнай дзейнасці	<p>1. Задаволенасць суб'ектаў адукацыйнага працэсу якасцю адукацыі ва ўмовах інавацыйнай дзейнасці.</p> <p>2. Пашырэнне сістэмы знешніх</p>

	сацыяльных сувязяў установы адукацыі, павелічэнне колькасці суб'ектаў адукацыйнага працэсу.
--	---

Крытэрыі і паказчыкі этнічнай сацыялізацыі асобы вучня

№ п/п	Крытэрыі	Паказчыкі
1.	Этнічны кампанент	<ol style="list-style-type: none"> 1. Павага да сваіх традыцый і звычаяў іншых народаў. 2. Здольнасць усвядоміць, як “Я-канцэпцыя” схільная ўплыву культурных каштоўнасцяў і устаноў. 3. Здольнасць аналізаваць сваю і чужую культуру, свядома будаваць сустрэчу з чужым. 4. Сфарміраванасць актыўнай грамадзянскай пазіцыі, адказнасці, заснаванай на традыцыйных культурных, духоўных і маральных каштоўнасцях беларускага народа. 5. Дастатковы ўзровень прававой і палітычнай культуры.
2.	Асобаснае развіццё	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перавага стваральнай накіраванасці асобы. 2. Прыярытэт маральных матываў у матывацыйна-патрэбаснай сферы вучня. 3. Станоўчыя асобасныя рысы: сумленнасць, праўдзівасць, спагадлівасць, дабрыня, гуманнасць. 4. Здольнасці спраўляцца са стрэсам, пераадоўваць супярэчнасці і канфлікты. 5. Патрэба асобы ў далейшым маральным самаўдасканаленні.
3.	Выхаванасць	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сфарміраванасць пазітыўнага стаўлення да блізкіх, калег, да аднагодак, дарослых, у тым ліку, да людзей з абмежаванымі псіхафізічнымі магчымасцямі. 2. Праява ўвагі і клопату пра сваіх блізкіх, аднакласнікаў, іншых людзей; 3. Канвенцыйная карэктнасць у пабудове адносін з прадстаўнікамі іншых канфесій. 4. Імкненне аказаць дапамогу сябрам і блізкім, якія трапілі ў цяжкае становішча.
4.	Кагнітыўны кампанент	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прадстаўленне пра агульначалавечыя каштоўнасці як аснову сацыяльнага жыцця. 2. Веданне сацыяльна адабраемых нормаў і правілаў узаемадзеяння з людзьмі. 3. Уяўленне пра грамадзянскасць, патрыятызм, сямейны абавязак, пра маральныя асновы і этыцы ўзаемаадносін полаў, малодшых і старэйшых.

5.	Паводзіны	<p>1. Адпаведнасць паводзін, зносін сацыяльна-адабраемым патрабаванням, праваслаўнай культуры.</p> <p>2. Уменні прадуктыўна ўзаемадзейнічаць у дзіцячым калектыве, у соцыуме.</p> <p>3. Маральныя паводзіны на аснове засваення маральных нормаў і фарміравання маральнай свядомасці.</p>
----	-----------	---

Ацэнка эфектыўнасці інавацыйнага праекта забяспечваецца:

- сродкамі грамадскага кантролю праз канферэнцыі, круглыя сталы, семінары, якія праводзяцца кіраўніцтвам установы адукацыі;
- рэгулярным абмеркаваннем ходу рэалізацыі інавацыйнага праекта ў метадычных аб'яднаннях, на нарадах, педагагічных саветах, бацькоўскіх сходах;
- правядзеннем дыягнастычнай работы;
- заключэннем дагавораў аб супрацоўніцтве з сацыяльнымі суб'ектамі-удзельнікамі выхавання: грамадскімі арганізацыямі, устаноўамі дадатковай адукацыі, культуры і спорту, традыцыйнымі рэлігійнымі аб'яднаннямі;
- распрацоўкай лакальных актаў, метадычных матэрыялаў, накіраваных на рэалізацыю праекта ў адукацыйнай прасторы ўстановы адукацыі;
- падрыхтоўкай і інфармацыйным забеспячэннем кадраў, якія вядуць работу па рэалізацыі інавацыйнага праекта, аб'яднаннем іх намаганняў у рамках праблемна-творчых груп, павышэннем кваліфікацыі педагагічных і кіруючых работнікаў;
- наяўнасцю інфармацыі аб ходзе рэалізацыі праекта на сайце ўстановы адукацыі, сайтах прафесійнай супольнасці ў СМІ, навукова-метадычных часопісах.

Дадзеныя, атрыманыя ў ходзе маніторынгу, будуць разглядацца ў якасці інфармацыйнай асновы для эфектыўнага кіравання адукацыйным працэсам ва ўстановах адукацыі, удасканалення яго змястоўных, метадычных і арганізацыйных бакоў.

Кадровае і матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне праекта

№ п/п	Займаемая пасада	Функцыя ў праекце
1.	Дырэктар школы	Кіраванне інавацыйным праектам
2.	Намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце	Арганізацыя адукацыйнага працэсу

3.	Намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце	Арганізацыйна-метадычнае суправаджэнне праекта
4.	Педагогі ўстановы адукацыі	Правядзенне факультатыўнага занятку “Асновы праваслаўнай культуры”, стварэнне электронных прадуктаў
5.	Класныя кіраўнікі	Непасрэднае ажыццяўленне адукацыйнага працэсу
6.	Педагог сацыяльны	Сацыяльна-педагагічнае суправаджэнне
7.	Педагог-псіхолаг	Псіхалага-педагагічнае суправаджэнне
8.	Педагог-арганізатар	Арганізацыя і правядзенне агульнашкольных мерапрыемстваў
9.	Бібліятэкар	Арганізацыя выстаў, папаўненне інфармацыйна-бібліятэчнага цэнтра літаратурай па тэме інавацыйнага праекта
10.	Музычны кіраўнік	Музычнае суправаджэнне мерапрыемстваў
11.	Кіраўнік школьнага музейнага пакоя	Праектная і пошукава-даследчая дзейнасць з вучнямі

Для кіравання інавацыйнымі працэсамі і рэалізацыі праграмы па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа ва ўстанове адукацыі створана адпаведная матэрыяльна-тэхнічная база, якая адпавядае нарматыўным патрабаванням, абсталяванне памяшканняў – правілам бяспекі:

- шматфункцыянальны вучэбна-метадычны кабінет для правядзення бацькоўскіх сходаў, лекторыяў, канферэнцый, урокаў;
- метадычная літаратура для законных прадстаўнікоў і педагогаў па дадзенай тэматыцы.

Інфармацыйна-бібліятэчны цэнтр дзіцячай мастацкай літаратуры па пытаннях этнічнай сацыялізацыі асобы, дзе самі вучні могуць паспрабаваць сябе ў ролі юных бібліятэкараў. Як паказвае практыка, такая форма самаарганізацыі вучняў спрыяе росту пазнавальнай актыўнасці нават самых “нечытальных” дзяцей, дапамагае ім сутыкнуцца з дзіўным светам кнігі, адчуць мастацкае багацце роднай мовы.

Кіназала, дзе з дапамогай камп’ютара, мультымедычнага праектара і інтэрактыўнай дошкі арганізуецца прагляд шырокаэкранных фільмаў і мультфільмаў. Падборка фільмаў ажыццяўляецца ў адпаведнасці са структурай і зместам інавацыйнага праекта.

Камп’ютары падключаны да сеткі шырокапаласнога Інтэрнэту, што дазваляе педагогам і кіраўніцтву шырока выкарыстоўваць Інтэрнэт-рэсурсы ў адукацыйнай і кіраўніцкай дзейнасці.

Фінансава-эканамічнае абгрунтаванне інавацыйнага праекта

Работа па інавацыйным праекце “Укараненне мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа” на 2021- 2026 гады не патрабуе дадатковага фінансавання. Метадычнае і інфармацыйнае забеспячэнне праекта будзе ажыццяўляцца за пазабюджэтныя сродкі ўстановы адукацыі.

Спіс літаратуры

1. Абраменкава, В.В. Сацыяльная псіхалогія дзяцінства ў кантэксце развіцця адносін дзіцяці ў свеце // Пытанні псіхалогіі. - 2002. - № 1. - 3 - 16 с.
2. Бабунова, Е.С. Полікультурная адукацыя / Е.С.Бабунова. - М.: Флінта, 2015. - 103 с.
3. Багамолава, М.І. Інтэрнацыянальнае выхаванне дашкольнікаў: вучэб. дапаможнік / М.І.Багамолава. - М.: Навука і тэхніка, 1988. - 112 с.
4. Бандарэнка, А.К. Выхаванне дзяцей у гульні (дапаможнік для выхавальнікаў дзіцячага сада) / А.К.Бандарэнка, А.І.Матусік. - М.: Навука і тэхніка, 2007. - 256 с.
5. Бурэ, Р.С. Педагагічныя ўмовы рэалізацыі задач маральнага выхавання дашкольнікаў у дзейнасці / Р.С.Бурэ // Дашк. педагогіка. - 2009. - № 8. - С. 9-11.
6. Вяракса, Н.Е., Вяракса А.Н., Рэпіна, Т.А. Сацыяльная псіхалогія дашкольніка / Н.Е.Вяракса, А.Н.Вяракса, Т.А.Рэпіна. - М.: Мазаіка-Сінтэз, 2016. - 352 с.
7. Варанецкая, Л.Н. Тэорыі фарміравання нацыянальнай самасвядомасці дзяцей дашкольнага ўзросту ва ўмовах інфармацыйнага грамадства Беларусі / Л.Н.Варанецкая. - Мінск: Бестпрынт, 2016. - 208 с.
8. Выхаваўчая дзейнасць педагога: вучэб. дапаможнік для ВНУ / І.А.Калеснікава [і інш.]; пад агул. рэд. В.А.Сласценіна, І.А.Калеснікавай. - 3-е выд. - М.: Акадэмія, 2007. - 336 с.
9. Выхаванне маральных пачуццяў у старэйшых дашкольнікаў: кн. для выхавальніка дзіц. саду / Р.С.Бурэ [і інш.]; пад рэд. А.М.Вінаградавай. - М.: Мазаіка-Сінтэз, 2011. - 254 с.
10. Гукаленка, О. В. Полікультурная адукацыя: тэорыя і практыка / О. В. Гукаленка. - Растоў н / Д: Растоў. дзярж. пед. ун-т, 2013. - 278 с.
11. Гураў, В.Н. Фарміраванне талерантнай асобы ў поліэтнічным адукацыйным асяроддзі / В.Н.Гураў [і інш.]. - М.: Акадэмія, 2004. - 245 с.

12. Дубініна, Д.Н. Народныя цацкі як сродак полікультурнага выхавання дзяцей дашкольнага ўзросту [Электронны рэсурс] / Д.Н.Дубініна // Рэпазітар БДПУ. - Рэжым доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/3920>. - Дата доступу: 2020/11/31.

13. Джурынскі, А.Н. Праблемы полікультурнага выхавання ў замежнай педагогіцы / А.Н.Джурынскі // Пыт. філасофіі. - 2007. - № 10. - С. 41-52.

14. Джурынскі, А.Н. Полікультурнае выхаванне: сутнасць і перспектывы развіцця / А.Н.Джурынскі // Педагогіка. - № 10. - 2002. - С. 11-12.

15. Дашкольнае дзяцінства ў сучаснай полікультурнай прасторы [Электронны рэсурс]: зб. нав. арт. / Беларус. дзярж. пед. ун-т; рэдкал. : А.М.Анцыпіровіч [і інш.]; пад агул. рэд. О.Н.Анцыпіровіч. - Мінск: БДПУ, 2017. - 1 электрон.опт. дыск (CD-ROM).

16. Захарава, Л.М. Выхаванне ў дзяцей культуры міжнацыянальных зносін: вучэб. дапаможнік / Л.М.Захарава. - Ульянаўск: Ульянаў. дзярж. пед. ун-т, 2006. - 66 с.

17. Зенькоўскі, В.В. Праблемы выхавання ў святле хрысціянскай антрапалогіі / В.В.Зенькоўскі. - Клін: Фонд «Хрысціянская жыццё», 2002. - 270 с.

18. Ільін, І.А. Асновы хрысціянскай культуры / І.А.Ільін. - СПб. : Шпіль, 2004. - 25 с.

19. Ільчэнка, Л. Педагогіка полікультурнасці і талерантнасці / Л.Ільчэнка // Дашк. выхаванне. - 2004. - № 8. - С. 33-45.

20. Капусціна, Н.Г. Выхаванне ў старэйшых дашкольнікаў добразычлівага стаўлення да людзей (на матэрыяле азнаямлення з людзьмі розных рас) / Н.Г.Капусціна. - М.: Акадэмія, 2012. - 236 с.

21. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адукацыі [Электронны рэсурс]: 13 студз. 2011, № 243-З: прыняты Палатай прадстаўнікоў 2 снеж. 2010 г.: ўхваліў. Саветам Рэсп. 22 снеж. 2010 г.: у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 2019/07/23 г., № 231-З // іlex: інфарм. прававая сістэма / ТАА «ЮрСпектр», Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь. - Мінск, 2020.

22. Каджаспірава, Г.М. Педагогіка: падручнік / Г.М.Каджаспірава. - М.: Гардарыкі, 2004. - 527 с.

23. Камарова, І.А. Тэарэтыка-метадычныя падыходы да распрацоўкі мадэлі полікультурнага выхавання дашкольнікаў / І.А.Камарова // Весн. Луган. нац. ун-та. - 2013. - № 13 (272), Ч. 2. - С. 120-127.

24. Макаеў, В.В. Полікультурная адукацыя - актуальная праблема сучаснай школы / В.В.Макаеў, З.А.Малькова, Л. Л. Супрунова // Педагогіка. - 2007. - № 4. - С. 3-10.

25. Мінібаева, Г.Б. Фарміраванне полікультурнай кампетэнцыі ў студэнтаў ВНУ ў працэсе вывучэння замежнай мовы і літаратуры / Г.Б.Мінібаева // Выд. Самар. нав. цэнтра Рас. акад. навук. - 2015. - Т. 12, № 5. - С. 62-65.

26. Мухіна, В.С. Псіхалогія дашкольніка: вучэб. дапаможнік для студэнтаў сярэдн. пед. вучэб. устаноў / В.С.Мухіна. - М.: Акадэмія, 2009. - 236 с.

27. Навумава, Т.В. Духоўна-маральнае развіццё дашкольнікаў ва ўмовах дзіцячага сада / Т. В. Навумава, О.Б.Ціхамірава // Навука і свет. - 2014. - № 1 (5). - С. 306-310.

28. Маральнае выхаванне ў дзіцячым садзе / пад рэд. В.Г.Нячаева. - М.: Сфера, 2012. - 258 с.

29. Пяскоў, І.В. Развіваючыя тэхналогіі ў полікультурнай адукацыйнай дзейнасці / І.В.Пяскоў, В.А.Яршоў // Весн. Цвер. дзярж. ун-та. Шэры. : Педагогіка і псіхалогія. - 2009. - № 5. - С. 108-112.

30. Розум, С.І. Псіхалогія сацыялізацыі і сацыяльнай адаптацыі чалавека: тэарэтычны і эмпірычны аналіз ключавых праблем псіхалогіі сацыялізацыі / С.І.Розум. - СПб 6 Гаворка, 2006. - 365 с.

31. Суслава, Э.К. Зносіны з людзьмі розных нацыянальнасцяў - найважнейшая сродак інтэрнацыянальнага выхавання дашкольнікаў / Э.К.Суслава // Дашк. выхаванне. - 2009. - № 6. - С. 21-22.

32. Суслава, Э. Мастацкая літаратура як сродак выхавання цікавасці і сімпатыі да аднагодкаў розных нацыянальнасцяў / Э.Суслава // Дашк. выхаванне. - 1991. - № 9. - С. 5-16.

33. Вучэбная праграма дашкольнай адукацыі Рэспублікі Беларусь [Электронны рэсурс] // Нацыянальны Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь. - Рэжым доступу: https://pravo.by/upload/docs/op/W21934601p_1569618000.pdf. - Дата доступу: 05.12.2020.

34. Фельдштэйн, Д.І. Псіхалогія развіцця асобы ў антагенезе / Д.І.Фельдштэйн. - М.: МДУ, 1989. - 246 с.

35. Фінькевіч, Л.В. Фарміраванне аптымістычнага тыпу светаўспрымання ў дашкольнікаў на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа / Інавацыйны педагогічны вопыт - эфектыўны рэсурс развіцця ўстановаў адукацыі: зб. навукова-практычных артыкулаў удзельнікаў інавацыйнай дзейнасці [Электронны рэсурс] / Пад агул. рэд. Г.І.Нікалаенка. - Мінск: АПА, 2018. - 664-653 с.

36. Фарміраванне талерантнай асобы ў поліэтнічным адукацыйным асяроддзі: вучэб. дапаможнік / В.Н.Гураў [і інш.]. - М.: Акадэмія, 2004. - 240 с.

37. Эрыксан, Э. Дзяцінства і грамадства / Э.Эрыксан. - СПб: Ленато АСТ, Фонд «Універсітэцкая кніга», 1996. - 558 с.

38. Яраслаўскі, Е.М. Аб рэлігіі / Я.М.Яраслаўскі. - М.: Дзяржпалітвыд, 1958. - 643

**Праграма рэалізацыі інавацыйнага праекта “Укараненне мадэлі этнічнай сацыялізацыі і фарміравання
полікультурнай кампетэнтнасці асобы вучняў у сучаснай адукацыйнай прасторы на праваслаўных
традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа”
на 2021 – 2024 гады**

Этапы і тэрміны	Змест работы			Інфармацыйна-метадычнае забеспячэнне	Самакантроль і маніторынг	Падвядзенне вынікаў
	з педагогамі	з вучнямі	з законнымі прадстаўнікамі			
Падрыхтоўчы: жнівень 2021 – верасень 2021	<p>1.Інструктыўна-метадычная нарада.</p> <p>2.Вывучэнне нарматыўных і прававых дакументаў.</p> <p>3. Планаванне работы ў рамках інавацыйнага праекта.</p> <p>4. Дыягностыка гатоўнасці і матывацыі педагогаў да інавацыйнай дзейнасці, узроўняў іх прафесіяналізму і кампетэнтнасці.</p>	<p>1. Анкетаванне “Гатоўнасць да супрацоўніцтва”.</p> <p>2. Уключэнне ў працу факультатыўных заняткаў.</p> <p>3. Планаванне работы ў рамках інавацыйнага праекта.</p>	<p>1. Бацькоўскі сход “Змест і задачы інавацыйнага праекта”.</p> <p>2. Дыягностыка адносін законных прадстаўнікоў да дзейнасці ў рамках інавацыйнага праекта.</p> <p>3. Планаванне работы ў рамках інавацыйнага праекта.</p>	<p>1. Нарматыўнае і прававое забеспячэнне інавацыйнай дзейнасці.</p> <p>2. Арганізацыя ўзаемадзеяння з установамі адукацыі і сацыяльнымі партнёрамі.</p> <p>3. Арганізацыя супрацоўніцтва з выдавецтвам газет і журналаў.</p> <p>4. Распрацоўка праграмы маніторынгу інавацыйнай дзейнасці.</p>	<p>Нарада пры дырэктары</p>	<p>1. Загад аб арганізацыі інавацыйнай дзейнасці.</p> <p>2. Даведка аб арганізацыі інавацыйнай дзейнасці.</p>

<p>Практычны. кастрычнік 2021 – сакавік 2024</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Удзел у рабоце праваслаўнай педагагічнай майстэрні. 2. Кансультаванне па пытаннях інавацыйнай дзейнасці. 3. Навукова-даследчая дзейнасць. 4. Панарама адкрытых выхаваўчых мерапрыемстваў. 5. Круглыя сталы з Пратаіерэем храма Раства Прасвятой Багародзіцы па пытаннях узаемадзеяння па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў на праваслаўных традыцыях і каштоўнасцях беларускага народа. 7. Удзел у канферэнцыях, семінарах, педагагічных адукацыйных чытаннях па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў. 8. Падрыхтоўка і афармленне даведкі аб прамежкавых выніках інавацыйнай дзейнасці. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Факультатыўныя заняткі “Асновы праваслаўнай культуры”. 2. Класныя і інфармацыйныя гадзіны. 3. Агульнашкольныя мерапрыемствы. 4. Праектная і пошукава-даследчая дзейнасць. 5. Навукова-практычныя канферэнцыі. 6. Конкурсы, алімпіяды па асновах праваслаўнай культуры. 7. Экскурсіі і паломніцкія паездкі па гістарычных мясцінах і праваслаўным святыням. 8. Удзел у мерапрыемствах па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў сумесна з храмам Раства Прасвятой Багародзіцы. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Агульнашкольныя і класныя бацькоўскія сходды. 2. Работа бацькоўскага клуба “Вытокі”. 3. Удзел законных прадстаўнікоў у выхаваўчых мерапрыемствах. 4. Кансультаванне законных прадстаўнікоў па арганізацыі інавацыйнай дзейнасці. 5. Духоўныя гутаркі з прадстаўнікамі праваслаўнага прыходу па пытаннях этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стварэнне метадычных і інфармацыйных рэсурсаў. 2. Папаўненне школьнага інфармацыйна-бібліятэчнага цэнтра літаратурай па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў. 3. Стварэнне электронных прадуктаў па этнічнай сацыялізацыі асобы вучняў. 4. Трансляцыя вопыту работы ўстановы адукацыі ў рамках інавацыйнай дзейнасці ў сродках масавай інфармацыі. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нарады пры дырэктару. 2. Метадычнае аб’яднанне класных кіраўнікоў. 3. Педагагічны савет. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Даведкі аб ходзе рэалізацыі інавацыйнай дзейнасці. 2. Аналітычныя і інфармацыйныя матэрыялы. 3. Даведкі аб прамежкавых выніках інавацыйнай дзейнасці.
--	--	---	--	--	---	--

Абагульняючы: красавік 2024 – май 2024	<p>1. Анкетаванне педагогаў.</p> <p>2. Прэзентацыя вопыту работы ва ўстанове адукацыі.</p> <p>3. Складанне справаздач.</p> <p>4. Падрыхтоўка і афармленне вынікавай даведкі аб выніках інавацыйнай дзейнасці.</p>	<p>1. Анкетаванне вучняў.</p> <p>2. Удзел у прэзентацыі вопыту работы ў рамках інавацыйнага праекта.</p>	Анкетаванне законных прадстаўнікоў.	Сістэматызацыя інфармацыйных і метадычных рэсурсаў.	Педагагічны савет.	Даведка аб выніках інавацыйнай дзейнасці.
Укараняльны: май 2024 – снежань 2024	<p>1. Панарама адкрытых мерапрыемстваў.</p> <p>2. Сямінары па абмене вопытам.</p>	Творчая прэзентацыя праектаў, навукова-даследчых работ.	Удзел у выхаваўчых мерапрыемствах.	<p>1. Абагульненне вопыту работы ўстановы адукацыі ў рамках інавацыйнай дзейнасці.</p> <p>2. Падрыхтоўка вучэбна-метадычных матэрыялаў, дапаможнікаў, метадычных рэкамендацый па выкарыстанні вынікаў у масавай практыцы.</p>	Нарада пры дырэктару.	Даведка.

